

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΞΕΝΟΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 45225/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

13 Ιουλίου 2017

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διορθώσεων ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Ξένος κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, αποτελούμενο από τους εξής:

Kristina Pardalos, *πρόεδρος*,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Krzysztof Wojtyczek,

Armen Harutyunyan,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, *δικαστές*,

και Renata Degener, *αναπληρώτρια γραμματέας τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 20 Ιουνίου 2017,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 45225/09) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κ. Ευάγγελος Ξένος («ο προσφεύγων») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 20 Ιουλίου 2009 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ενώπιον του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τους κυρίους Β. Χειρδάρη και Γ. Φατούρο, δικηγόρους του Συλλόγου της Αθήνας. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους εντεταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Κ. Παρασκευοπούλου, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Ι. Μπακόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων επικαλέστηκε ειδικότερα μία παραβίαση των άρθρων 6 και 13 της Σύμβασης.

4. Στις 6 Μαΐου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1944 και είναι κάτοικος Πεύκης.

6. Στις 30 Οκτωβρίου 2000, ο προσφεύγων, ο οποίος εργαζόταν ως ξενοδοχοϋπάλληλος, απολύθηκε.

7. Στις 2 Ιανουαρίου 2001, προσέφυγε ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων με αγωγή κατά του εργοδότη του. Αξίωνε 1) την ακύρωση της απόλυσής του την οποία θεωρούσε παράνομη και καταχρηστική, 2) την επαναφορά του στην θέση εργασίας του, 3) την καταβολή μισθών για το διάστημα από 30 Οκτωβρίου 2000 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2001, και 4) την καταβολή 5.056.573 δραχμών, ήτοι 14.840 ευρώ (EUR) περίπου για διαφορές μισθών και αποζημιώσεων που ισχυριζόταν ότι δεν του είχαν καταβληθεί μεταξύ 1994 και 2000.

8. Η δικάσιμος ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών («το μονομελές πρωτοδικείο»), η οποία είχε αρχικά οριστεί για τις 23 Απριλίου 2001, αναβλήθηκε για τις 11 Ιανουαρίου 2002. Ο λόγος της αναβολής αυτής δεν διευκρινίζεται μέσα στην δικογραφία.

9. Στις 10 Απριλίου 2002, το δικαστήριο απέρριψε την αγωγή ως αβάσιμη (απόφαση αριθ. 841/2002).

10. Στις 28 Ιουνίου 2002, ο προσφεύγων άσκησε έφεση. Η δικάσιμος ενώπιον του εφετείου Αθηνών («το εφετείο»), η οποία είχε αρχικά οριστεί για τις 8 Οκτωβρίου 2002, αναβλήθηκε για τις 7 Ιανουαρίου 2003. Ο λόγος της αναβολής αυτής δεν αναφέρεται μέσα στην δικογραφία.

11. Στις 26 Φεβρουαρίου 2003, το εφετείο κήρυξε την συζήτηση απαράδεκτη λόγω της μη νόμιμης κλήτευσης του παρεμβαίνοντος εκ μέρους του προσφεύγοντος (απόφαση αριθ. 1504/2003).

12. Στις 28 Φεβρουαρίου 2003, ο προσφεύγων ζήτησε την επανάληψη της συζήτησης.

13. Στις 10 Ιουλίου 2003, το εφετείο αποφάνθηκε επί του τμήματος της έφεσης που σχετιζόνταν με την ακύρωση της απόλυσης του προσφεύγοντος και με την καταβολή των αξιούμενων μισθών, και την απέρριψε. Επιφυλάχθηκε ως προς το ζήτημα της καταβολής των αιτουμένων διαφορών και αποζημιώσεων αναμένοντας την έκβαση μιας άλλης δίκης, η οποία εκκρεμούσε ενώπιον του Αρείου Πάγου και είχε εισαχθεί με το ίδιο αντικείμενο από έναν συνάδελφο του προσφεύγοντος (απόφαση αριθ. 5913/2003).

14. Στις 7 Δεκεμβρίου 2004, ο Άρειος Πάγος δημοσίευσε την απόφαση που αφορούσε την εν λόγω δίκη (απόφαση αριθ. 1399/2004).

15. Στις 19 Ιανουαρίου 2006, ο αντίδικος ζήτησε την επανάληψη της συζήτησης ενώπιον του εφετείου.

16. Στις 4 Ιουλίου 2006, το εφετείο απέρριψε την έφεση του προσφεύγοντος ως προς την καταβολή των διαφορών και αποζημιώσεων (απόφαση αριθ. 5233/2006).

17. Στις 30 Οκτωβρίου 2006, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης αριθ. 5233/2006 και κατά της απόφασης αριθ. 5913/2003 του εφετείου.

Η αίτηση αναίρεσής του ήταν στα σχετικά με την παρούσα υπόθεση αποσπάσματά της διατυπωμένη ως εξής:

«(...) Σημειώνω ότι η αίτηση αναίρεσής μου που στρέφεται κατά των αποφάσεων 5913/2003 και 5233/2006 είναι παραδεκτή, δεδομένου ότι από τα άρθρα 513 § 1 β) και 553 § 1 β) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προκύπτει ότι μία έφεση ή μία αίτηση αναίρεσης μπορεί να ασκηθεί μόνον κατά μιας οριστικής απόφασης με την οποία περατώνεται [είτε] το σύνολο της δίκης είτε μόνον το μέρος που αφορά την αγωγή ή την ανταγωγή. Αν η απόφαση είναι εν μέρει οριστική, το οριστικό τμήμα [της απόφασης αυτής] δεν μπορεί, αφ'εαυτού, να αποτελέσει αντικείμενο έφεσης ή αναίρεσης πριν την δημοσίευση μιας απόφασης με την οποία περατώνεται η δίκη στο σύνολό της. Από την διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με το άρθρο 218 § 1 του ιδίου κώδικα, προκύπτει ότι, σε περίπτωση σώρευσης αιτημάτων, μέσα σε μία μοναδική αγωγή προερχόμενη από τον ίδιο ενάγοντα κατά του ιδίου εναγομένου, η απόφαση με την οποία περατώνεται η δίκη ως προς ένα αίτημα, χωρίς εν τούτοις να αποφανθεί οριστικά επί των λοιπών αιτημάτων, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο έφεσης ή αναίρεσης. Συνεπώς, δεδομένου ότι η δίκη περατώθηκε με την απόφαση αριθ. 5233/2006 του εφετείου Αθηνών, η απόφαση αριθ. 5913/2003 [δεν] μπορούσε να αμφισβητηθεί, όσον αφορά τις οριστικές διατάξεις της, [παρά μόνον] μετά [την] δημοσίευση [της απόφασης αριθ. 5233/2006] (...).».

18. Η δικάσιμος ενώπιον του Αρείου Πάγου, η οποία είχε αρχικά οριστεί για τις 13 Νοεμβρίου 2007, αναβλήθηκε για τις 11 Νοεμβρίου 2008. Από την δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων είχε ζητήσει την αναβολή της υπόθεσης για λόγους σχετιζόμενους με την υγεία του εκπροσώπου του.

19. Στις 20 Ιανουαρίου 2009, ο Άρειος Πάγος απέρριψε ως εκπρόθεσμη την αίτηση αναίρεσης ως προς το μέρος που στρεφόταν κατά της απόφασης αριθ.

5913/2003. Σημείωσε ότι από τα άρθρα 495 § 1, 564 § 3 και 577 §§ 1 και 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ) προκύπτει ότι, αν η απόφαση του εφετείου δεν είχε κοινοποιηθεί, η προθεσμίας άσκησης αίτησης αναίρεσης ήταν τρία έτη από την δημοσίευση μιας τέτοιας απόφασης του εφετείου. Παρατήρησε ότι, εν προκειμένω, η απόφαση του εφετείου αριθ. 5913/2003 δημοσιεύθηκε στις 10 Ιουλίου 2003 και ότι ο προσφεύγων είχε καταθέσει την αίτηση αναίρεσής του στις 30 Οκτωβρίου 2006, ήτοι πάνω από τρία έτη αργότερα και συνεπώς εκτός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Εξάλλου, απέρριψε το υπόλοιπο της αίτησης αναίρεσης, το οποίο αναφερόταν στην απόφαση αριθ. 5233/2006, ως αβάσιμο (απόφαση αριθ. 170/2009). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 28 Απριλίου 2009.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

20. Τα άρθρα που είναι εν προκειμένω εφαρμοστέα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ) είχαν ως εξής κατά τον χρόνο των γεγονότων:

Άρθρο 218

«1. Περισσότερες αιτήσεις του ίδιου ενάγοντος κατά του ίδιου εναγομένου οι οποίες πηγάζουν από την ίδια ή διαφορετική αιτία, αφορούν το ίδιο ή διαφορετικό αντικείμενο και στηρίζονται στον ίδιο ή διαφορετικό λόγο, μπορούν να ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο αγωγής α) αν δεν είναι αντιφατικές μεταξύ τους, β) αν στο σύνολό τους υπάγονται λόγω ποσού στο δικαστήριο όπου εισάγονται γ) αν υπάγονται στην τοπική αρμοδιότητα του ίδιου δικαστηρίου, δ) αν υπάγονται στο ίδιο είδος διαδικασίας, ε) αν η σύγχρονη εκδίκασή τους δεν επιφέρει σύγχυση.

2. Αν ενωθούν περισσότερες αιτήσεις χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1, διατάσσεται ύστερα από αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως (...).

Άρθρο 495

«1. Τα ένδικα μέσα της (...) της αναίρεσης ασκούνται με δικόγραφο που κατατίθεται στο πρωτότυπο στη γραμματεία του δικαστηρίου που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση».

Άρθρο 513

«1. Έφεση επιτρέπεται μόνον κατά των αποφάσεων που εκδίδονται στον πρώτο βαθμό: (...) β) των οριστικών αποφάσεων που περατώνουν όλη τη δίκη ή μόνο τη δίκη για την αγωγή ή για την ανταγωγή. (...) Αν η απόφαση είναι εν μέρει οριστική, δεν επιτρέπεται έφεση ούτε κατά των οριστικών διατάξεων πριν εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη.»

Άρθρο 553

«1. Αναίρεση επιτρέπεται μόνο κατά των αποφάσεων που δεν μπορούν να προσβληθούν με ανακοπή ερημοδικίας και έφεση α) (...), β) των οριστικών αποφάσεων που περατώνουν όλη τη δίκη ή μόνο τη δίκη για την αγωγή ή για την ανταγωγή. Αν η απόφαση είναι κατά ένα μέρος οριστική, δεν επιτρέπεται αναίρεση ούτε κατά των οριστικών διατάξεων, πριν εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη.»

Άρθρο 564

«3. Αν η απόφαση δεν επιδόθηκε, η προθεσμία της αναίρεσης είναι τρία (3) έτη και αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης που περατώνει τη δίκη.»

Άρθρο 577

«1. Το δικαστήριο πρώτα συζητεί για το παραδεκτό της αναίρεσης.
2. Αν η αναίρεση δεν ασκήθηκε νόμιμα ή αν λείπει κάποια προϋπόθεση για να είναι παραδεκτή, ο Άρειος Πάγος την απορρίπτει και αυτεπαγγέλτως.»

Β. Ο Αστικός Κώδικας

21. Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα έχει ως εξής:

Άρθρο 105

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών.»

Γ. Ο νόμος 4239/2014

22. Ο νόμος 4239/2014

Ο νόμος 4239/2014 σχετικά με την δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης στα ποινικά και πολιτικά δικαστήρια καθώς και στο Ελεγκτικό Συνέδριο τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 2014. Ο προαναφερόμενος νόμος εισήγαγε, μεταξύ άλλων, μία νέα αποζημιωτική αγωγή με στόχο την επιδίκαση μιας δίκαιης ικανοποίησης για την ηθική βλάβη που προκλήθηκε από την αδικαιολόγητη παράταση μιας διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Το άρθρο 3 § 1 του νόμου αυτού ορίζει στα εφαρμοστέα εν προκειμένω αποσπάσματά του:

«Η αίτηση ασκείται ανά βαθμό δικαιοδοσίας εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου που εκδόθηκε μετά από δίκη για την οποία ο αιτών παραπονείται ότι υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειάς της (...)»

Δ. Η νομολογία του Αρείου Πάγου

1. Η απόφαση αριθ. 24/2001 του Αρείου Πάγου

23. Τα εφαρμοστέα εν προκειμένω αποσπάσματά της απόφασης αριθ. 24/2001 του Αρείου Πάγου ορίζουν τα εξής:

«(...)»

Επειδή κατά τη διάταξη του άρθρου 553 παρ.1 εδ. β' ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται μόνο κατά των οριστικών αποφάσεων που περατώνουν όλη τη δίκη για την αγωγή ή την ανταγωγή. Αν η απόφαση είναι κατά ένα μέρος οριστική, δεν επιτρέπεται αναίρεση ούτε κατά των οριστικών διατάξεων, πριν εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη. Από την παραπάνω διάταξη του άρθρου 553 παρ.1 εδ. β' ΚΠολΔ σαφώς προκύπτει, αφού ο νόμος δεν διακρίνει, ότι αν η απόφαση είναι εν μέρει οριστική δεν επιτρέπεται αναίρεση ούτε κατά των οριστικών διατάξεων της πριν από την έκδοση οριστικής απόφασης για όλη τη δίκη, και τούτο προς αποτροπή κατάτμησης της δίκης και για την ταχεία περάτωση αυτής. Επίσης επί αντικειμενικής σωρεύσεως αγωγών και αιτήσεων δεν επιτρέπεται αναίρεση πριν περατωθεί οριστική η δίκη ως προς όλα τα αιτήματα που ενώθηκαν στο ίδιο δικόγραφο. (...)»

2. Η απόφαση αριθ. 295/2007 του Αρείου Πάγου

24. Τα εφαρμοστέα εν προκειμένω αποσπάσματά της απόφασης αριθ. 954/2001 του Αρείου Πάγου ορίζουν τα εξής:

«(...)

δεν επιτρέπεται αναίρεση κατά των οριστικών αλλά μη τελειωτικών αποφάσεων, ήτοι εκείνων που δέχονται ή απορρίπτουν ένα αυτοτελές αίτημα και αναβάλλουν την οριστική εκδίκαση των άλλων αιτημάτων που εκκρεμούν στην ίδια διαδικασία, υπό την προϋπόθεση όμως της ύπαρξης συνάφειας ανάμεσα στην οριστικώς κριθείσα αίτηση και σε εκείνη που ακόμα είναι εκκρεμής, κατά τρόπο ώστε, από την άσκηση του ένδικου μέσου της αναίρεσης να πηγάζει κίνδυνος εκδόσεως, ενδεχομένως, αντιφατικών αποφάσεων.»

3. Οι αποφάσεις αριθ. 1060/2004 και 409/2009 του Αρείου Πάγου

25. Τα εφαρμοστέα εν προκειμένω αποσπάσματά των αποφάσεων αριθ. 1060/2004 και 409/2009 του Αρείου Πάγου ορίζουν πανομοιότυπα τα ακόλουθα:

«(...)

Από τις ταυτόσημες διατάξεις των άρθρων 513 παρ.1 β' και 553 παρ. 1 β' ΚΠολΔ προκύπτει, ότι τα ένδικα μέσα της έφεσης και της αναίρεσης συγχωρούνται μόνο κατά οριστικών αποφάσεων που περατώνουν όλη τη δίκη ή μόνο τη δίκη για την αγωγή ή την ανταγωγή, αν δε η απόφαση είναι κατά ένα μέρος οριστική δεν επιτρέπεται έφεση ή αναίρεση ούτε κατά των οριστικών διατάξεων πριν εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη. Από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό και με εκείνη του άρθρου 218 παρ.1 του ίδιου Κώδικα συνάγεται, ότι, σε περίπτωση αντικειμενικής σώρευσης αιτήσεων παροχής έννομης προστασίας του ίδιου ενάγοντος κατά του ίδιου εναγομένου σε ένα δικόγραφο, η απόφαση που περατώνει τη δίκη ως προς μία αίτηση, χωρίς να αποφαίνεται οριστικώς ως προς την άλλη, δεν υπόκειται σε προσβολή με τα πιο πάνω ένδικα μέσα, ιδίως όταν οι αξιώσεις που υποβλήθηκαν, τελούν μεταξύ τους σε σχέση εξάρτησης, δηλαδή η μία είναι παρεπόμενη της άλλης και η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται από την επίλυση της άλλης.»

4. Η απόφαση αριθ. 541/2009 του Αρείου Πάγου

26. Η απόφαση της 9 Μαρτίου του Αρείου Πάγου – η οποία εκδόθηκε με την ευκαιρία μας διαφοράς αναφερόμενης στον καθορισμό του ύψους μιας διατροφής, στην ανάθεση της επιμέλειας ενός τέκνου και στον τρόπο επικοινωνίας των ενδιαφερομένων με αυτό – έχει ως προς το εφαρμοστέο εν προκειμένω απόσπασμά της ως εξής:

«(...) από τη διάταξη του άρθρου 553 παρ. 1 ΚΠολΔ προκύπτει ότι με το ένδικο μέσο της αναίρεσης προσβάλλονται οι μη υποκείμενες σε ανακοπή ερημοδικίας και έφεση οριστικές αποφάσεις που περατώνουν όλη τη δίκη ή μόνο τη δίκη για την αγωγή ή για την ανταγωγή, αν δε η απόφαση είναι κατά ένα μέρος οριστική δεν επιτρέπεται αναίρεση, ούτε κατά των οριστικών διατάξεων αυτής πριν να εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη (ΑΠ 1150/2006). Εξάλλου, με το άρθρο 218 παρ. 1 ΚΠολΔ παρέχεται η δικονομική ευχέρεια, με βάση την αρχή της οικονομίας της δίκης, αντικειμενικής σωρεύσεως στο αυτό δικόγραφο περισσοτέρων αγωγών, υπό την έννοια αιτήσεων παροχής έννομης προστασίας. Οι περισσότερες αιτήσεις, μπορεί να στηρίζονται σε διάφορη ιστορική και νομική αιτία και να αφορούν διάφορο αντικείμενο από απόψεως έννομης συνέπειας, η οποία κατάγεται προς διάγνωση. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι επί αντικειμενικής σωρεύσεως περισσοτέρων αγωγών στο αυτό δικόγραφο του ιδίου ενάγοντος κατά του ιδίου εναγομένου, προς εξοικονόμηση δαπανών και χρόνου και για το ένα από αυτά εκδόθηκε οριστική απόφαση, ενώ ως προς άλλη ή άλλες αγωγές εκδόθηκε μη οριστική απόφαση, η εκδοθείσα οριστική απόφαση υπόκειται αυτοτελώς σε αναίρεση και πριν εκδοθεί οριστική απόφαση ως προς τις σωρευθείσες στο αυτό δικόγραφο λοιπές αγωγές (βλ. ΑΠ 1565/2001 αντιθ. ΑΠ 24/2001). Και τούτο για το λόγο ότι η εν λόγω απόφαση περατώνει την δίκη επί της αγωγής κατά την έννοια του άρθρου 553 παρ. 1β ΚΠολΔ, σε σχέση με εκείνη που εκκρεμεί και δεν περατώθηκε ως προς λοιπές σωρευθείσες στο ίδιο δικόγραφο αγωγές, εκάστη των οποίων διατηρεί την αυτή δικονομική αυτοτέλεια, όπως και η ανταγωγή, η επί της οποίας απόφαση υπόκειται σε αναίρεση καίτοι δεν έχει περατωθεί η δίκη επί της αγωγής. Κατά την 1060/2004 απόφαση του Αρείου Πάγου δεν υπόκειται αυτοτελώς σε αναίρεση η απόφαση, οποία, σε περίπτωση αντικειμενικής σωρεύσεως αιτήσεων παροχής έννομης προστασίας του ιδίου ενάγοντος κατά του ιδίου εναγομένου στο αυτό δικόγραφο, περατώνει τη δίκη ως προς μία αίτηση,

χωρίς να αποφαινεται οριστικώς ως προς την άλλη, ιδίως όταν οι υποβληθείσες αξιώσεις τελούν μεταξύ τους σε σχέση εξαρτήσεως, δηλαδή η μία είναι παρεπομένη της άλλης και η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται από την επίλυση της άλλης [διαφοράς]. (...)»

27. Στην υπόθεση αυτή, ο Άρειος Πάγος κήρυξε παραδεκτή την αναίρεση την στρεφόμενη κατά του μέρους της απόφασης του εφετείου με το οποίο η διαφορά περατώθηκε κατά τρόπο οριστικό και προχώρησε στην εξέτασή της.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

28. Ο προσφεύγων παραπονείται για την διάρκεια της εθνικής διαδικασίας. Επικαλείται προς τούτο το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο κατά το εφαρμοστέο εν προκειμένω απόσπασμά του έχει ως εξής:

Άρθρο 6 § 1

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Επί του παραδεκτού

29. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και δεν προσκρούει κατά τα λοιπά σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Οι θέσεις των διαδίκων

30. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η καθυστέρηση η οποία προέκυψε από την εσφαλμένη κοινοποίηση της κλήσης προς εμφάνιση αφορούσε διάστημα μόνον ενός μηνός, ήτοι από τις 7 Ιανουαρίου 2003, ημερομηνία κατά την οποία η συζήτηση φέρεται να κηρύχθηκε μη νόμιμη, μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2003, ημερομηνία κατά την οποία ο ίδιος είχε ζητήσει τον καθορισμό μιας νέας δικασίμου. Προσθέτει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για την καθυστέρηση που προκλήθηκε από την

απόφαση του εφετείου να αναβάλει την εξέταση της υπόθεσής του μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση επί της δίκης που είχε το ίδιο αντικείμενο και ότι δεν του ήταν δυνατόν να παρακολουθεί καθημερινά αν μία απόφαση είχε δημοσιευθεί από τον Άρειο Πάγο στην εν λόγω δίκη. Τέλος, διευκρινίζει ότι, στις 13 Νοεμβρίου 2007, ζήτησε την αναβολή της υπόθεσης ενώπιον του Αρείου Πάγου για λόγους που σχετίζονται με την υγεία του εκπροσώπου του.

31. Προβαίνοντας σε μία χρονολογική ανάλυση της εν λόγω διαδικασίας, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η υπόθεση εκδικάστηκε στο σύνολό της μέσα σε λογική προθεσμία. Προσθέτει ότι ο προσφεύγων είναι υπεύθυνος για τις καθυστερήσεις που σημειώθηκαν στην εξέλιξη της διαδικασίας. Ειδικότερα, αναφέρει ότι, στις 26 Φεβρουαρίου 2003, η συζήτηση είχε κηρυχθεί μη νόμιμη για τον λόγο ότι ο προσφεύγων δεν είχε ακολουθήσει τους δικονομικούς κανόνες που αφορούσαν την κοινοποίηση της κλήσης προς εμφάνιση στον τρίτο παρεμβαίνοντα. Διευκρινίζει εξάλλου ότι οι δικαστικές αρχές δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες προκειμένου για το διάστημα το οποίο περιλαμβάνεται μεταξύ του 2004 και του 2006. Αναφέρει ως προς τούτο ότι, κατόπιν της απόφασης αριθ. 1399/2004 του Αρείου Πάγου η οποία αναφερόταν σε μία άλλη διαδικασία που είχε το ίδιο αντικείμενο, ο προσφεύγων δεν είχε πλέον συμφέρον να συνεχίσει την υπόθεση, διότι, σύμφωνα με τα λεγόμενα της Κυβέρνησης, γνώριζε ότι η έφεσή του δεν είχε πιθανότητα ευδοκίμησης. Αυτός είναι ο λόγος, κατά την άποψη της Κυβέρνησης, ότι στις 16 Ιανουαρίου 2006, ήταν ο αντίδικος και όχι ο προσφεύγων αυτός που ζήτησε την διεξαγωγή μιας συζήτησης στην εν λόγω υπόθεση. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι, μετά την κατάθεση της αίτησης αναίρεσης, η συνέχιση της διαδικασίας ζητήθηκε επίσης από τον αντίδικο. Τέλος, υπογραμμίζει ότι, στις 13 Νοεμβρίου 2007, ο προσφεύγων ζήτησε την αναβολή της συζήτησης ενώπιον του Αρείου Πάγου.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

32. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το προς εξέταση χρονικό διάστημα άρχισε στις 2 Ιανουαρίου 2001, ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων κατέθεσε αγωγή κατά του εργοδότη του ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου. Η διαδικασία έληξε στις 28 Απριλίου 2009, ημερομηνία κατά την οποία καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε η απόφαση αριθ. 170/2009 του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε συνεπώς οκτώ έτη και τέσσερις μήνες περίπου για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο λογικός χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από τον νομολογία του, και ιδιαίτερα την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντος και εκείνη των αρμοδίων αρχών, καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Γλύκαντζη κατά Ελλάδας*, αριθ. 40150/09, § 47, 30 Οκτωβρίου 2012).

34. Το Δικαστήριο χειρίστηκε πολλές φορές υποθέσεις που θέτουν παρόμοια ζητήματα με εκείνο της παρούσας υπόθεσης και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την προαναφερόμενη απόφαση *Γλύκαντζη*).

35. Εν προκειμένω, παρατηρεί ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε κάποια ιδιαίτερη πολυπλοκότητα. Όσον αφορά τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης σχετικά με τις καθυστερήσεις τις αποδοτές στον προσφεύγοντα, θεωρεί ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι εν λόγω καθυστερήσεις μπορούν να αποδοθούν στον προσφεύγοντα, παραμένει γεγονός ότι, παρά την αφαίρεση των τελευταίων από την συνολική διάρκεια της διαδικασίας, το απομένον χρονικό διάστημα θα ήταν υπερβολικής διάρκειας. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικής νομολογίας του, θεωρεί ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

36. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 ως προς το σημείο αυτό.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΑΠΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΚΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΥ ΝΑ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΠΟΝΕΘΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

37. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για την απουσία ενός αποτελεσματικού ενδίκου μέσου που θα του επέτρεπε να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Επικαλείται ως προς το ζήτημα αυτό το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο κατά τα εφαρμοστέα εν προκειμένω αποσπάσματά του έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτέλεσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

38. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων είχε την δυνατότητα να καταθέσει αποζημιωτική αγωγή κατά του Κράτους ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων στην βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Όθεν, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, ο προσφεύγων δεν εξήντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα.

39. Το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει ότι το αναφερόμενο από την Κυβέρνηση ένδικο μέσο δεν ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις του άρθρου 13 της Σύμβασης (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, την προαναφερόμενη απόφαση *Γλύκαντζη*). Συνεπώς, η ένσταση αυτή πρέπει να απορριφθεί στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

40. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και δεν προσκρούει κατά τα λοιπά σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

41. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο ενώπιον μιας εθνικής αρχής που να επιτρέπει να παραπονεθεί κανείς για την παραγνώριση της επιβαλλόμενης από το άρθρο 6 § 1 υποχρέωσης της εκδίκασης των υποθέσεων εντός λογικής προθεσμίας (*Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αριθ. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

42. Εξάλλου, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερόμενους ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο, με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης, που να τους επιτρέπει να παραπονεθούν για την διάρκεια μιας διαδικασίας (βλέπε *Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 50973/08, § 34, 21 Δεκεμβρίου 2010, πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Γλύκαντζη*, § 54, και *Μιχελιουδάκης κατά Ελλάδας*, αριθ. 54447/10, § 51, 3 Απριλίου 2012, με τις παραπομπές που αναφέρονται σε αυτήν).

43. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις 20 Φεβρουαρίου 2014 τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 4239/2014 σχετικά με την δίκαιη ικανοποίηση λόγω της υπέρβασης της λογικής προθεσμίας στις διαδικασίες ενώπιον των πολιτικών ή ποινικών δικαστηρίων ή ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο νόμος αυτός θέσπισε ένα νέο ένδικο μέσο το οποίο επιτρέπει να παραπονεθεί κάποιος για την διάρκεια κάθε βαθμού δικαιοδοσίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου ενώπιον του

οποίου η διάρκεια της διαδικασίας φέρεται να υπήρξε υπερβολική (πιο πάνω παράγραφος 22). Εν τούτοις, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο νόμος αυτός δεν έχει αναδρομική ισχύ. Κατά συνέπεια, δεν προβλέπει ένα τέτοιο ένδικο μέσο για τις υποθέσεις οι οποίες, όπως εν προκειμένω, περατώθηκαν έξι μήνες πριν την θέση του σε ισχύ. Επομένως, ο προσφεύγων δεν μπορούσε να ασκήσει αυτό το ένδικο μέσο.

44. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στην εθνική νομοθεσία, κατά τον χρόνο των συμβάντων, ενός ενδίκου μέσου το οποίο θα επέτρεπε στον προσφεύγοντα να επιτύχει την επιβεβαίωση του δικαιώματός του να εκδικαστεί η υπόθεσή του εντός λογικής προθεσμίας κατά την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 6 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

45. Υπό το πρίσμα των άρθρων 6 και 13 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για μία προσβολή του δικαιώματός του πρόσβασης σε δικαστήριο λόγω της μερικής απόρριψης της αίτησης αναίρεσής του ως εκπρόθεσμης από τον Άρειο Πάγο. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι είναι κυρίαρχο ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Έχει ήδη κρίνει ότι, όπου έχουν τεθεί τέτοια ζητήματα, οι εγγυήσεις του άρθρου 13 απορροφήθηκαν από τις πιο αυστηρές εγγυήσεις του άρθρου 6 (*Ravon και λοιποί*, αριθ. 18497/03, § 27, 21 Φεβρουαρίου 2008). Κατά συνέπεια, συντρέχει λόγος εξέτασης των αιτιάσεων του προσφεύγοντος μόνον υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης. Το άρθρο αυτό ορίζει τα ακόλουθα κατά το εφαρμοστέο εν προκειμένω απόσπασμά του:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθῇ δικαίως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Επί του παραδεκτού

46. Διαπιστώνοντας ότι οι αιτιάσεις αυτές δεν είναι προδήλως αβάσιμες με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και δεν προσκρούουν κατά τα λοιπά σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο τις κηρύσσει παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

1. Οι θέσεις των διαδίκων

47. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και την νομολογία του Αρείου Πάγου, αίτηση αναίρεσης μπορεί να ασκηθεί μόνον κατά οριστικών αποφάσεων. Επί πλέον, κατά την άποψη του προσφεύγοντος, όταν η εφετειακή απόφαση είναι εν μέρει οριστική, η κατάθεση αίτησης αναίρεσης επιτρέπεται μόνον μετά την δημοσίευση μιας οριστικής απόφασης επί του συνόλου της ένδικης υπόθεσης. Εν προκειμένω, ο προσφεύγων εκτιμά ότι η απόφαση αριθ. 5913/2003 του εφετείου δεν ήταν οριστική. Κατά συνέπεια, κατά την άποψή του, η προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης έπρεπε να αρχίσει να τρέχει από την δημοσίευση της οριστικής απόφασης αριθ. 5233/2006 του εφετείου.

48. Ο προσφεύγων υποστηρίζει επίσης ότι το άρθρο 553 του ΚΠολΔ είναι ρητό και σαφές ως προς τούτο και ότι καμία διάκριση δεν προβλέπεται βάσει της συνάφειας των διαφόρων αιτημάτων που σωρεύθηκαν μέσα στο ίδιο δικόγραφο. Ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με την νομολογία του Αρείου Πάγου και ιδιαίτερα βάσει της απόφασής του με αριθμό 24/2001, η αίτηση αναίρεσης δεν μπορεί να ασκηθεί πριν την περάτωση, με οριστική απόφαση, όλων των αιτημάτων τα οποία έχουν ενωθεί μέσα στο ίδιο δικόγραφο. Υποστηρίζει ότι, στις 10 Ιουλίου 2003, ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αριθ. 5913/2003, η σχετική νομολογία του Αρείου Πάγου ήταν σαφής. Κατά συνέπεια, θεωρεί ότι ο Άρειος Πάγος προέβη εν προκειμένω σε μία *contra legem* ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων.

49. Ο προσφεύγων βεβαιώνει τέλος ότι, στην απόφασή του αριθ. 409/2009, ο Άρειος Πάγος δέχθηκε ότι, αν διάφορα αιτήματα ενωθούν σε μία ίδια προσφυγή, η απόφαση που περατώνει την υπόθεση ως προς ένα από αυτά χωρίς να αποφανθεί οριστικά επί του άλλου ή των άλλων αιτημάτων δεν επιδέχεται ενδίκου μέσου «ιδιαίτερα» όταν όλα τα αιτήματα είναι ανεξάρτητα. Κατά την άποψη του προσφεύγοντος, η διατύπωση αυτή δεν αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 553 του ΚΠολΔ όταν τα αιτήματα δεν είναι ανεξάρτητα και, ιδίως, δεν επιβάλλει στους διοικούμενους να καταθέσουν αίτηση αναίρεσης χωριστά κατά εκάστης των αποφάσεων του εφετείου.

50. Η Κυβέρνηση συμφωνεί με την άποψη του προσφεύγοντος σύμφωνα την οποία, βάσει της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, μόνον οι οριστικές αποφάσεις είναι επιδεκτικές ενδίκου μέσου. Εκτιμά επίσης ότι, προκειμένου περί εν μέρει οριστικής εφετειακής αποφάσεων, η αίτηση αναίρεσης δεν μπορεί να ασκηθεί πριν την δημοσίευση οριστικής απόφασης. Εν τούτοις, στα μάτια της Κυβέρνησης, ο

κανόνας αφορά μόνον τις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα αιτήματα που έχουν ενωθεί μέσα στο ίδιο δικόγραφο συνδέονται και έχουν συνάφεια.

51. Η Κυβέρνηση αναφέρει επίσης ότι προκύπτει κατά τρόπο σαφή από τα άρθρα 218 § 1 και 553 § 1 β) του ΚΠολΔ, καθώς και από την πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου κατά τον χρόνο των συμβάντων, ότι γίνεται διάκριση σύμφωνα με το αν τα ενωθέντα αιτήματα είναι ή δεν είναι συνδεδεμένα ή εξαρτώμενα μεταξύ τους. Υποστηρίζει ότι, όταν τα αιτήματα αυτά δεν συνδέονται ή εξαρτώνται μεταξύ τους, η απόφαση του εφετείου που περατώνει την υπόθεση ως προς ένα από τα αιτήματα χωρίς να είναι οριστική για το υπόλοιπο του ενδίκου μέσου μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο αναίρεσης. Η προσέγγιση αυτή εξυπηρετεί, κατά την άποψη της Κυβέρνησης, την οικονομία και την ταχύτητα της δίκης. Η Κυβέρνηση βεβαιώνει εξάλλου ότι, αν και δυνάμει του άρθρου 218 του ΚΠολΔ ο ενδιαφερόμενος μπορεί να σωρεύσει διαφορετικά αιτήματα μέσα στο ίδιο δικόγραφο για να διευκολύνει την οικονομία της δίκης, αυτός έχει στην συνέχεια την ευθύνη να ενημερώνεται για την εξέλιξη της διαδικασίας σχετικά με την υπόθεσή του ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

52. Η Κυβέρνηση αναφέρει εξάλλου ότι, εν προκειμένω, ο προσφεύγων ένωσε μέσα στο ίδιο δικόγραφο αιτήματα με διαφορετική νομική και πραγματική βάση. Προσθέτει ότι τα αιτήματα αυτά θα μπορούσαν να είχαν προβληθεί με διαφορετικά δικόγραφα. Κατά συνέπεια, εκτιμά ότι ο προσφεύγων όφειλε να είχε ασκήσει την αίτηση αναίρεσής του κατά του οριστικού μέρους της απόφασης αριθ. 5913/2003 εντός προθεσμίας τριών ετών από την δημοσίευση της απόφασης αυτής. Θεωρεί επομένως ότι ο προσφεύγων δεν τήρησε τους δικονομικούς κανόνες.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

53. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η ευθύνη της ερμηνείας της εθνικής νομοθεσίας ανήκει κατ' αρχήν στις εθνικές αρχές και ειδικότερα στα πρωτοβάθμια και τα δευτεροβάθμια δικαστήρια. Ο ρόλος του περιορίζεται στον έλεγχο της συμβατότητας των αποτελεσμάτων μιας τέτοιας ερμηνείας προς την Σύμβαση (Πλατάκου κατά Ελλάδα, αριθ. 38460/97, § 37, 11 Ιανουαρίου 2001, Yagtzilar και λοιποί κατά Ελλάδα, αριθ. 41727/98, § 25, 6 Δεκεμβρίου 2001, και Σταμούλη και λοιποί κατά Ελλάδα, αριθ. 1735/07, § 19, 28 Μαΐου 2009). Τούτο ισχύει ακόμη περισσότερο προκειμένου περί της ερμηνείας εκ μέρους των δικαστηρίων δικονομικών κανόνων όπως αυτοί που καθορίζουν τις προθεσμίες για την κατάθεση

εγγράφων ή για την άσκηση ενδίκων μέσων (*Tejedor Garcia κατά Ισπανίας*, 16 Δεκεμβρίου 1997, § 31, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VIII). Η νομοθεσία που σχετίζεται με τον τύπο και τις προθεσμίες που πρέπει να τηρηθούν για την άσκηση ενός ενδίκου μέσου στοχεύει στην εξασφάλιση μιας καλής απονομής της δικαιοσύνης και του σεβασμού, ειδικότερα, της ασφάλειας δικαίου. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να μπορούν να αναμένουν ότι οι κανόνες αυτοί θα εφαρμοστούν (*Miragall Escolano κατά Ισπανίας*, αριθ. 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98 και 41509/98, § 33, CEDH 2000-I).

54. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι το «δικαίωμα σε δικαστήριο», μία όψη του οποίου αποτελεί το δικαίωμα πρόσβασης, δεν είναι απόλυτο και ότι προσφέρεται για περιορισμούς σιωπηρά αποδεκτούς, ιδιαίτερα όσον αφορά τις προϋποθέσεις του παραδεκτού ενός ενδίκου μέσου, αφού αυτό έχει ανάγκη από την ίδια την φύση του μιας ρύθμισης από το Κράτος, το οποίο απολαμβάνει προς τούτο μιας σχετικής διακριτικής ευχέρειας (*Gruais et Bousquet κατά Γαλλίας*, αριθ. 67881/01, § 26, 10 Ιανουαρίου 2006). Παρά ταύτα, οι εφαρμοζόμενοι περιορισμοί δεν πρέπει να περιορίζουν την ανοιχτή πρόσβαση στον ιδιώτη κατά τρόπο ή σε βαθμό που να θίγουν το δικαίωμα στην ίδια την ουσία του. Επίσης, αυτές δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 6 § 1 παρά μόνον εφόσον επιδιώκουν έναν νόμιμο σκοπό και υφίσταται μία εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιηθέντων μέσων και του διωκόμενου σκοπού (*Paroisse Gréco-Catholique Lupeni και λοιποί κατά Ρουμανίας* [GC], αριθ. 76943/11, § 89, CEDH 2016 (αποσπάσματα), και *Viard κατά Γαλλίας*, αριθ. 71658/10, § 29, 9 Ιανουαρίου 2014).

55. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τέλος ότι το άρθρο 6 της Σύμβασης δεν υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα Κράτη να δημιουργήσουν δευτεροβάθμια ή ακυρωτικά δικαστήρια. Εν τούτοις, το Κράτος που διαθέτει δικαιοδοτικά όργανα της φύσεως αυτής έχει την υποχρέωση να μεριμνά ώστε οι διοικούμενοι να απολαμβάνουν ενώπιον τους τις θεμελιώδεις εγγυήσεις του άρθρου 6 της Σύμβασης (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Delcourt κατά Βελγίου*, 17 Ιανουαρίου 1970, § 25, série A no. 11, και *Erfar-Anef κατά Ελλάδας*, αριθ. 31150/09, § 39, 27 Μαρτίου 2014). Ο τρόπος με τον οποίο το άρθρο 6 § 1 εφαρμόζεται στις διαδικασίες ενώπιον των δικαστηρίων αυτών εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες της ένδικης διαδικασίας. Προκειμένου να κριθούν αυτές, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της δίκης η οποία διεξάγεται μέσα στην εθνική έννομη τάξη και ο ρόλος τον οποίο έπαιξε το ακυρωτικό δικαστήριο, αφού οι προϋποθέσεις του παραδεκτού μιας αίτησης αναίρεσης μπορούν να είναι

περισσότερο αυστηρές από εκείνες της έφεσης (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Λιακοπούλου κατά Ελλάδας*, αριθ. 20627/04, § 18, 24 Μαΐου 2006).

56. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι από τα άρθρα 553 και 564 του ΚΠολΔ προκύπτει ότι αίτηση αναίρεσης επιτρέπεται να ασκηθεί μόνον κατά οριστικής εφετειακής απόφασης και ότι, αν η απόφαση του εφετείου δεν έχει κοινοποιηθεί, η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης ήταν, κατά τον χρόνο των συμβάντων, τρία έτη από την ημερομηνία δημοσίευσης της εφετειακής απόφασης με την οποία περατώθηκε η δίκη.

57. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα η νομολογία του Αρείου Πάγου, η ερμηνεία των διατάξεων αυτών διαφέρει ανάλογα με την σχέση που έχουν μεταξύ τους τα αιτήματα τα οποία έχουν ενωθεί μέσα στην ίδια αγωγή. Όταν πρόκειται για αλληλοεξαρτώμενα αιτήματα, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι η αίτηση αναίρεσης μπορούσε να ασκηθεί μόνον μετά την περάτωση της δίκης ως προς όλα τα αιτήματα (πιο πάνω παράγραφος 23). Όταν πρόκειται για αιτήματα ανεξάρτητα μεταξύ τους και για μία αίτηση αναίρεσης ασκηθείσα μόνον κατά της απόφασης του εφετείου που αποφαινεται επί ενός από αυτά, ο Άρειος Πάγος κήρυξε την αναίρεση παραδεκτή και προχώρησε στην εξέτασή της (πιο πάνω παράγραφοι 26 και 27).

58. Εν προκειμένω, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης αριθ. 5913/2003 του εφετείου περισσότερο από τρία έτη μετά την δημοσίευσή της, εκτιμώντας ότι η προθεσμία άρχισε να τρέχει την ημερομηνία της δημοσίευσης της απόφασης αριθ. 5233/2006 του ιδίου δικαστηρίου. Εν τούτοις, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσής του ως εκπρόθεσμη όσον αφορά την απόφαση αριθ. 5913/2003. Έκρινε ότι από τα άρθρα 495 § 1, 564 § 3 και 577 §§ 1 και 2 του ΚΠολΔ προέκυπτε ότι, εφόσον η απόφαση του εφετείου δεν είχε κοινοποιηθεί, η προθεσμία μέσα στην οποία έπρεπε να ασκηθεί η αναίρεση ήταν τρία έτη από την δημοσίευση της απόφασης του εφετείου (πιο πάνω παράγραφοι 17-19).

59. Το Δικαστήριο εκτιμά επομένως ότι το ερώτημα που τίθεται στην παρούσα υπόθεση είναι κατά πόσον η εφαρμογή, εκ μέρους του Αρείου Πάγου, των εν λόγω δικονομικών κανόνων επεδίωκε έναν θεμιτό σκοπό και αν υπήρχε μία εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιηθέντων μέσων και του διωκόμενου σκοπού. Ειδικότερα, το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει αν ήταν παράλογο να απαιτείται από τον ενδιαφερόμενο να ασκήσει αίτηση αναίρεσης χωρίς να αναμείνει την περάτωση της υπόθεσης ως προς όλα τα σωρευθέντα αιτήματα.

60. Εξετάζοντας ειδικότερα την νομολογία του Αρείου Πάγου κατά τον χρόνο των συμβάντων, ήτοι κατά την ημερομηνία κατάθεσης εκ μέρους του προσφεύγοντος της αίτησης αναίρεσής του, στις 30 Οκτωβρίου 2006, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το ανώτατο πολιτικό δικαστήριο είχε εκφραστεί ως εξής: «(...) σε περίπτωση αντικειμενικής σώρευσης αιτήσεων παροχής έννομης προστασίας του ίδιου ενάγοντος κατά του ίδιου εναγομένου σε ένα δικόγραφο, η απόφαση που περατώνει τη δίκη ως προς μία αίτηση, χωρίς να αποφαινεται οριστικώς ως προς την άλλη, δεν υπόκειται σε προσβολή με τα πιο πάνω ένδικα μέσα, ιδίως όταν οι αξιώσεις που υποβλήθηκαν, τελούν μεταξύ τους σε σχέση εξάρτησης» (απόφαση αριθ. 1060/2004 του Αρείου Πάγου). Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, χρησιμοποιώντας τον όρο «ιδίως», ο Άρειος Πάγος είχε ήδη επισημάνει, στην απόφασή του με αριθμό 1060/2004, μία διαφορά μεταχείρισης των σωρευομένων μέσα στο ίδιο δικόγραφο αιτημάτων ανάλογα με τον βαθμό αλληλεξάρτησής τους. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι το σύστημα παρουσίαζε επαρκή σαφήνεια και επαρκείς εγγυήσεις για την αποφυγή παρεξήγησης όσον αφορά τον τύπο της άσκησης της αίτησης αναίρεσης κατά της απόφασης αριθ. 5193/2003 του εφετείου με την οποία περατώθηκε κατά τρόπο οριστικό ένα μέρος της διαφοράς. Έπεται ότι ο προσφεύγων μπορούσε να αναμένει ότι η αίτηση αναίρεσής του θα απορριπτόταν ως εκπρόθεσμη.

61. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι, όπως υποστηρίζει η Κυβέρνηση, η διαφορά μεταχείρισης αυτή βάσει του βαθμού αλληλεξάρτησης των σωρευθέντων αιτημάτων είναι σύμφωνη προς την αρχή της οικονομίας της δίκης, η οποία εμποτίζει ολόκληρο τον ΚΠολΔ, συμπεριλαμβανομένων και των άρθρων 513 § 1 β) και 553 § 1 β). Πράγματι, η προσέγγιση του Αρείου Πάγου, η οποία επιτρέπει την κατάθεση μιας αίτησης αναίρεσης πριν την δημοσίευση μιας απόφασης που περατώνει την υπόθεση ως προς όλα τα σωρευθέντα αιτήματα, όταν αυτά τελούν σε σχέση εξάρτησης μεταξύ τους, είναι προς το συμφέρον της καλής απονομής της δικαιοσύνης, στο μέτρο που απαλλάσσει τους ενδιαφερόμενους από το να αναμείνουν την έκβαση μιας διαδικασίας αναφερόμενης σε άσχετα αιτήματα και επιτρέπει σε αυτούς να επιτύχουν ταχύτερα την έκδοση απόφασης από το δικαστήριο αυτό με την οποία η διαφορά λύεται κατά τρόπο αμετάκλητο. Επομένως, ο εν λόγω περιορισμός επεδίωκε έναν «θεμιτό σκοπό».

62. Όσον αφορά την εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιηθέντων μέσων και του διωκόμενου σκοπού, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, προσφεύγοντας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, ο προσφεύγων σώρεσε

δύο κατηγορίες αιτημάτων: η πρώτη κατηγορία σχετιζόταν με την απόλυσή του, την οποία αυτός έκρινε παράνομη και καταχρηστική, η δε δεύτερη κατηγορία ήταν σχετική με την καταβολή μισθών καθώς και διαφορών μισθού και αποζημιώσεων που αυτός θεωρούσε ότι του οφείλονταν από τον εργοδότη του για ένα χρονικό διάστημα το οποίο προηγήθηκε της απόλυσής του (παράγραφος 7). Σημειώνει ότι τα αιτήματα τα οποία σώρευσε ο προσφεύγων μέσα στο ίδιο δικόγραφο ήταν στην πραγματικότητα ανεξάρτητα μεταξύ τους και ότι συνέχισαν να είναι τέτοια σε ολόκληρη την διάρκεια της επίδικης διαδικασίας.

63. Το Δικαστήριο σημειώνει εξάλλου ότι η απόφαση αριθ. 5913/2003 του εφετείου, η οποία αποφάνθηκε επί του μέρους της διαφοράς που αφορούσε την ακύρωση της απόλυσης, περιελάμβανε το σκεπτικό του δικαστηρίου αυτού, καθώς και ολόκληρη την σχετική αιτιολογία σχετικά με την απόρριψη των αιτημάτων του προσφεύγοντος ως προς το ζήτημα αυτό. Κατά συνέπεια, ο προσφεύγων είχε την δυνατότητα να πληροφορηθεί το περιεχόμενο της απόφασης αυτής ήδη από την καθαρογραφή της, κατά τρόπο ώστε του ήταν εξίσου δυνατό να συντάξει μία αίτηση αναίρεσης με σαφήνεια και ακρίβεια κατά αυτού του μέρους της διαφοράς χωρίς να αναμείνει την έκβαση της διαδικασίας ως προς το υπόλοιπο μέρος (βλέπε, *a contrario*, *AEIII A.E. κατά Ελλάδας*, αριθ. 48679/99, § 26, 11 Απριλίου 2002). Πράγματι, το ζήτημα της καταβολής διαφορών μισθών και αποζημιώσεων, αίτημα για το οποίο η απόφαση αριθ. 5913/2003 επιφυλάχθηκε μέχρι την περάτωση μιας άλλης διαδικασίας εκκρεμούς ενώπιον του Αρείου Πάγου, ήταν άσχετο με το σημείο αυτό.

64. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης στις 30 Οκτωβρίου 2006, ήτοι περισσότερο από τρία έτη μετά τις 10 Ιουλίου 2003, ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αριθ. 5193/2003 του εφετείου. Όμως, μετά την δημοσίευση της απόφασης αυτής, ο προσφεύγων δεν είχε πλέον αβεβαιότητα όσον αφορά αυτό το τμήμα της έφεσής του. Θα μπορούσε να ασκήσει την αίτηση αναίρεσής του, κατά τρόπο ώστε δεν στερήθηκε της ίδιας της ουσίας του δικαιώματός του.

65. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, η καλή απονομή της δικαιοσύνης και ο σεβασμός της ασφάλειας δικαίου, τις οποίες αφορά η ρύθμιση σχετικά με τον τύπο και τις προθεσμίες που πρέπει να τηρηθούν για την άσκηση ενδίκου μέσου, επιβάλλουν, μεταξύ άλλων, να μην αφήνεται μία υπόθεση εκκρεμής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για απεριόριστο χρονικό διάστημα. Η προσέγγιση του Αρείου

Πάγου, βάσει της οποίας επιτρεπόταν η κατάθεση μιας αίτησης αναίρεσης πριν την δημοσίευση μιας απόφασης με την οποία περατώνεται η υπόθεση ως προς όλα τα σωρευθέντα αιτήματά της, όταν αυτά είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους, μπορεί να αποδειχθεί ευεργετική, διότι απαλλάσσει τους ενδιαφερόμενους από το να αναμείνουν την έκβαση μιας διαδικασίας αναφερόμενης σε μη σχετικά αιτήματα και τους επιτρέπει να επιτύχουν ταχύτερα μία απόφαση του Αρείου Πάγου που θα αποφανθεί επί της διαφοράς κατά τρόπο αμετάκλητο. Επομένως, ο εν λόγω περιορισμός δεν φαίνεται δυσανάλογος προς τον διωκόμενο σκοπό.

3. Συμπέρασμα

66. Υπό το φως των όσων εκτίθενται ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν στερήθηκε της ουσίας του δικαιώματός του πρόσβασης σε δικαστήριο. Επίσης, οι εφαρμοσθέντες περιορισμοί επεδίωκαν έναν θεμιτό σκοπό. Η εφαρμογή των επιδίκων περιορισμών δεν έθιξε τον εύλογο χαρακτήρα της αναλογίας μεταξύ των χρησιμοποιηθέντων μέσων και του διωκόμενου σκοπού. Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν υπέστη δυσανάλογη παρεμπόδιση του δικαιώματός του για πρόσβαση σε δικαστήριο το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης.

67. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι δεν υπήρξε, εν προκειμένω, παραβίαση της διάταξης αυτής.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

68. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

69. Ο προσφεύγων αξιώνει 18.565,87 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία καθώς και 50.000 EUR για την ηθική βλάβη, αίτημα το οποίο αναλύει κατά τον ακόλουθο

τρόπο: 40.000 ευρώ λόγω της επικαλούμενης παραβίασης του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο και 10.000 ευρώ λόγω της διάρκειας της διαδικασίας.

70. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει τα αιτήματα αυτά. Θεωρεί εξάλλου ότι μία διαπίστωση παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

71. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δέχθηκε την παραβίαση των άρθρων 6 § 1 και 13 της Σύμβασης μόνον λόγω της υπερβολικής διάρκειας της διαδικασίας και όχι λόγω της πρόσβασης σε δικαστήριο. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, θεωρεί ότι πρέπει να επιδικαστεί στον προσφεύγοντα το ποσό των 2.000 EUR για την ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

72. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης, επικαλούμενος σχετικό τιμολόγιο, 1.230 EUR για την αποζημίωση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

73. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι τα αιτούμενα έξοδα δεν δικαιολογούνται και ότι το αιτηθέν ποσό είναι υπέρογκο.

74. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ένας προσφεύγων μπορεί να επιτύχει την καταβολή των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του μόνον στο μέτρο που θα αποδειχθεί το πραγματικό, το αναγκαίο και ο εύλογος χαρακτήρας του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], αριθ. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

75. Εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των προσκομισθέντων δικαιολογητικών και των πιο πάνω αναφερομένων κριτηρίων, το Δικαστήριο εκτιμά εύλογο να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 350 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε για την διαδικασία ενώπιον αυτού, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

76. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης λόγω της διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας ενός αποτελεσματικού ενδίκου μέσου προκειμένου να παραπονεθεί για την διάρκεια της διαδικασίας.
4. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης ως προς το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο.
5. *Αποφαίνεται*
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η οποία θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:
 - (i) 2.000 EUR (δύο χιλιάδες ευρώ) πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για την ηθική βλάβη,
 - (ii) 350 EUR (τριακόσια πενήντα ευρώ) πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη.
 - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
6. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 13 Ιουλίου 2017, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Renata Degener

Βοηθός Γραμματέα

(υπογραφή)

Kristina Pardalos

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 24 Αυγούστου 2017

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος